

Мистецтво та Освіта

№ 1 (67) '2013

• ХУДОЖНЯ КУЛЬТУРА • ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ •

Засновано в жовтні 1996 р. Виходить чотири рази на рік

ЗАСНОВНИКИ: МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ, НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ, КИЇВСЬКА ДИТЯЧА АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ

Журнал включено ВАК України до переліку наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук (бюлетень ВАК №5'2010 р., постанова президії ВАК України від 14 квітня 2010 р. №1-05.3)

Рекомендовано вченою радою Інституту проблем виховання НАПН України (протокол № 2 від 21.02.2013 р.)

Редакційна колегія: Л. М. Масол (голова), І. Д. Бех, О. В. Гайдамака, І. А. Зязюн, В. Г. Кремень, Л. Т. Левчук, Н. Є. Миропольська, О. М. Олексюк, О. Я. Савченко, О. В. Сухомлинська, М. І. Чембержі, О. Л. Шевнюк

Зміст

	Державні програми.	
	Мистецтво (5–7 класи)	2
Рева В.,	Фахові конкурси на шляху самовдосконалення	
Гуральник Н.	вчителя музичного мистецтва	11
Еманова З.	Використання планшетів PocketBook A10	
	на уроках музики	16
Гумінська О.	Методика роботи з підручником на уроках	
	музичного мистецтва	18
Майзерова Л.	Використання допоміжних вправ у навчанні	
	диригування майбутніх учителів музики	22
Музика О.	Розвиток художньо-творчих здібностей	
	майбутніх учителів на матеріалі портретного	
	живопису	26
Краснова Н.	Використання комп'ютерних технологій	
	в образотворчій діяльності підлітків	39
Поддубко Л.	Дизайн – країна творчості	43
Гнатишин І.	Інформаційно-методичне забезпечення	
	професійної діяльності фахівців	
	художньої культури	46
Рахманіна В.	Класифікація дитячих театрів моди	49
Ратко М.	Ансамбль китайського саду	53
	Свята і ювілейні дати 2013 року (II півріччя)	10, 61
Козка Т.	Вклонімося Миколі Аркасу	59
Філіпчук Н.	Світ мистецької педагогіки	
	Оксани Рудницької	60
	ХУДОЖНЯ ГАЛЕРЕЯ	
	ДО НОТНОГО ЗОШИТА	29–36
	АНОТАЦІЇ (рос. і англ. мовами)	62

Art & Education №1 (67)'2013
Contents

	State programs.	
	Art (5–7 classes)	2
Reva V.,	Professional competitions on the way of teachers	
Guralnik N.	of music's self-improvement	11
Emanova Z.	Using Tablet PocketBook A10	
	on lessons of music	16
Guminskaya O.	The methodical work with a textbook at the lessons	
	of music	18
Mayzerova L.	The use of extra exercises in the training conducting	
	of future teachers' of music	22
Muzyka O.	The development of artistic-creative	
	abilities of future teachers of fine art using	
	the material of portrait painting	26
Krasnova N.	The use of computer technologies	
	in the graphic activity of teenagers	39
Poddubko L.	Design – a country of creativity	43
Hnatyshyn I.	Informational-methodical Support of professional	
	activity of Art And Culture Specialists	46
Rakhmanina V.	Classification of children fashion theaters	49
Ratko M.	Chinese garden's ensemble	53
	Holidays and anniversary dates in 2013 (II half-year)	10, 61
Kozka T.	Bow to Nikolay Arkas	59
Filipchuk N.	World art pedagogy Svetlana Rudnitska	60
	ART GALLERY	
	TO MUSIC NOTE-BOOK	29–36
	ANNOTATIONS	62

36. Які типи світильників вам відомі? (Люстра, бра, плафон, нічник, торшер, настільна лампа, ліхтар тощо).

Під час роботи семінару-практикуму панувала доброзичлива й творча атмосфера: серед учителів не було байдужих, вони захоплено й щиро «вживались» у ролі своїх вихованців – гравців КВК.

Наприкінці семінару було проведено анкетування. Учасники мали можливість висловити особисті думки щодо застосування нетрадиційних форм занять/уроків.

АНКЕТА УЧАСНИКА СЕМІНАРУ-ПРАКТИКУМУ

1. П.І.Б.
2. Заклад, посада, пед. стаж
3. Який навч. заклад закінчили
4. Спеціальність за фахом
5. На Вашу думку, на яку вікову категорію дітей розраховано завдання?

6. Чи розкрито тему заходу?
7. Що найкраще вдалось організаторам?
8. Які були недоліки?
9. Що б Ви зробили по-іншому?
10. Які елементи маєте намір застосувати в роботі?
11. Як часто, на Вашу думку, слід проводити нестандартні заняття/уроки?
12. Як ви вважаєте, чому німецький філософ Еммануїл Кант назвав предметний світ «другою природою»?

Таким чином, нетрадиційні ігрові форми проведення занять/уроків з дизайну, як свідчить досвід, мають значний потенціал для розвитку пізнавальних інтересів учнів, а організація семінарів-практикумів сприяє опануванню вчителями таких форм навчання й виховання з метою подальшого застосування у власній художньо-педагогічній діяльності.

Стаття надійшла до редакції 17 січня 2013 року

УДК 371.007: 08

Ірина Гнатишин,
викладач Львівської національної академії мистецтв

ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ ХУДОЖНЬОЇ КУЛЬТУРИ

У статті розкрито проблеми інформаційно-методичного забезпечення професійної діяльності фахівців художньої культури, проаналізовано деякі друковані видання та Інтернет-джерела, створені на допомогу педагогам художньо-естетичного циклу.

Ключові слова: фахівець художньої культури, педагогічна майстерність, інформаційно-методичне забезпечення.

Постановка проблеми. В умовах розвитку нової парадигми освіти, орієнтованої на формування педагогічних кадрів нової формації, актуальним є питання становлення фахівця-професіонала, який би зміг реалізувати схему «наука – освіта – інновації». Саме компетентний професіонал стимулює інноваційний розвиток у культурі, освіті та інших сферах суспільного життя; йому належить визначальна роль у творенні духовного й морального потенціалів країни; він формує інтелектуальну еліту, яка покликана забезпечити прорив нації у реалізації різноманітних стратегічних проектів.

Такий погляд на особистість сучасного фахівця обумовлює перелік значущих якостей: інтерес до професійної діяльності, уміння та навички рефлексії, сформо-

ваність духовних цінностей, дослідницька сміливість, креативність та ерудованість, здатність працювати за різними технологіями й методичними системами тощо. Перехід України до інноваційної моделі розвитку освіти потребує постійного оновлення інформаційно-методичного забезпечення професійної діяльності фахівців художньої культури.

Аналіз наукових публікацій. Аналіз літератури в галузі педагогіки, філософії, естетики дозволяє розкрити сутність поняття «фахівець художньої культури». Науковий пошук дослідників мистецької галузі Л. Кондратової [2], Л. Кондрацької [3], С. Коновець [4], Л. Масол [5], В. Орлова [7], Р. Шмагала [8] засвідчив, що фахівець художньої культури – це спеціаліст у сфері

вивчення, популяризації, промоції, передачі традицій художньої культури, який має широкий світогляд, розвинену мистецьку ерудицію, знання з історії й теорії культури та мистецтва, вдало поєднує різноманітні педагогічні технології, оперує основними поняттями з таких галузей науки як естетика, етика, психологія, педагогіка, культурологія, соціологія, мистецтвознавство та ін. Специфіка діяльності фахівців художньої культури полягає в тому, що вони поєднують у своїй особі знання, уміння та навички таких професій як педагог, психолог, художник, музикант, мистецтвознавець, менеджер; здійснюють культурну співпрацю, сприяють налагодженню міжкультурної комунікації, діалогу культур, формують систему духовних і культурних цінностей підрастаючого покоління, здійснюють науково-педагогічний та інформаційно-методичний супровід своєї діяльності.

Спеціалізація майбутніх фахівців художньої культури відбувається на рівні методики викладання й вимагає певної професійної різнопланової підготовки, яка «несе у собі суттєві відмінності» [7; с. 7]. Складність і багатогранність навчальної, виховної й просвітницької діяльності фахівців художньої культури в нових умовах інформаційно-культурного розвитку суспільства зумовлюють необхідність постійного оновлення інформаційного та методичного забезпечення.

Мета статті – проаналізувати стан інформаційно-методичного забезпечення професійної діяльності фахівців художньо-естетичного циклу.

Виклад основного матеріалу. На сучасному ринку друкованої продукції існує широка палітра навчально-методичної літератури, націленої на вирішення методологічно-методичних проблем викладання шкільних дисциплін мистецького спрямування, зокрема це: навчально-методичні посібники та підручники, навчально-методичні матеріали для вчителів, цілісний цикл методичних розробок, методичні рекомендації щодо методики та технологій викладання предметів художньо-естетичного циклу. Заслугує на увагу фахова навчально-методична продукція таких авторів: С. Коновець [4], Л. Масол [5, 6], С. Ковальової [1], Л. Кондратової [2], Л. Кондрацької [3] та інших.

Із розвитком інформатизованого суспільства значну кількість пізнавальної мистецької інформації можна знайти в мережі Інтернет та соціальних мережах, зокрема на сайтах:

<http://www.artsmaidan.kiev.ua> «ArtsMaidan» – галереї сучасного українського мистецтва» (розміщено твори сучасних українських митців у жанрах живопису, графіки, скульптури, кераміки, портрета і натюрморту, декоративно-прикладного мистецтва);

<http://www.heritage.com.ua> «Українська спадщина» (матеріали з архітектури та краєзнавства);

<http://www.artofukraine.com.ua> «Art Of Ukraine» – сучасне мистецтво українських художників»;

<http://www.oko.kiev.ua> «Око» (архітектура і краєзнавство України, історія монументального мистецтва);

<http://www.itm.inam.at.ua> (сайт Львівської національної академії мистецтв знайомить з найактуальнішими новинами освіти, науки, культури та мистецтва).

Інформаційно-методичне забезпечення професійної діяльності фахівців художньо-естетичного циклу має здійснюватися з використанням широкого арсеналу інформаційних засобів – бібліотек, Інтернету, презентацій тощо і бути тісно інтегрованим у культурне життя регіону й держави, зокрема й через відвідування музеїв, театрів, філармоній, фестивалів тощо. Сьогодні потребують інноваційних підходів у роботі зі шкільною аудиторією більшість культурно-дозвілєвих установ, які мають орієнтуватися не лише на платоспроможного споживача, але й на забезпечення доступу до своїх мистецьких, інформаційно-культурних продуктів широкого загалу.

Важливу роль виконують і фахові періодичні видання на допомогу вчителям художньо-естетичного циклу, зокрема науково-методичний журнал «Мистецтво та освіта», рекомендований Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України для використання під час підготовки уроків художньо-естетичного спрямування. Тут висвітлюються теоретичні й методичні питання, наукові новинки мистецької освіти, експериментальна практика. На сторінках цього видання друкуються статті з різних тем мистецької педагогіки: історії та теорії мистецтва, нових методик викладання мистецьких дисциплін, розроблені плани уроків з практичними завданнями для учнів, зарубіжний досвід мистецької освіти тощо.

Важливими для педагогів є статті, що регулярно інформують на сторінках журналу про нові програми та зміни до них у навчальному плані. Найбільше практичне значення для роботи педагогів є висвітлені мистецтвознавцями теми з історії мистецтва та уроки, розроблені митцями-педагогами та вчителями-практиками. Саме ці два напрямки наукової роботи авторів потребують подальшого розвитку та розширення кола тем відповідно до навчальних програм, а особливо нового предмета – «Художня культура».

Оскільки технології навчання постійно змінюються й оновлюються, інформатизація всіх сфер суспільства зростає щодня, необхідно реагувати на нові виклики часу. Прикладом заповнення інноваційного вакууму фахової друкованої продукції для викладання мистецьких дисциплін можна вважати підготовку факультетом історії і теорії мистецтва Львівської національної академії

мистецтв унікального науково-довідкового видання «Словник педагогіки художньої культури та менеджменту мистецтва: терміни, поняття, дефініції», метою якого є створення комунікативного посередника для широкого кола користувачів – усіх, хто цікавиться новинками мистецької, педагогічної та художньо-естетичної сфери [8]. Видання виконує не лише довідково-інформаційну, а й пізнавальну, диференційну, класифікаційну та вербальну функції.

У «Словнику педагогіки художньої культури та менеджменту мистецтва» систематизовано й доповнено понятійний апарат методології мистецької школи, подано нові сучасні поняття мистецько-освітньої сфери в галузі педагогіки, культурології, музеєзнавства, менеджменту мистецтва, етики та естетики, міжкультурної комунікації, медіа-освіти через використання специфіки синтезу мистецької освіти. Видання базується на нових формах сучасних понять, які складають нині основи культурологічного, мистецького, педагогічного знання та допоможуть зорієнтуватись і пізнати мінливість освітньої та мистецької галузі. Пропоновані терміни, поняття та дефініції допоможуть формуванню висококваліфікованого, компетентного, ерудованого фахівця, без якого неможливо здійснити модернізацію освіти третього тисячоліття. Загальна кількість пропонованих термінів, понять та дефініцій – понад 1000 одиниць.

Метод міждисциплінарного підходу, застосований у виданні, доцільно окреслити як синергетичний, що охоплює мистецтвознавчий, соціокультурний, педагогічний і загальнонауковий синтез. Словник включає в себе явища варіативності (багатозначності) деяких термінів, понять та визначень, що особливо важливо при сприйнятті та вживанні слів та словосполучень з культурології, педагогіки, мистецтва та інших наук, зумовлюючи пізнання логіки викладання цієї варіативності через осмислення особливостей тих чи інших визначень. Загалом багатозначність термінів повинна сприйматися, а, отже, використовуватися, виходячи з контексту пошукової діяльності фахівців художньої культури.

Видання продовжує багаторічну роботу дослідників у галузі мистецької та шкільної художньо-естетичної освіти та розраховане на науково-педагогічних працівників у галузі гуманітарних наук, працівників методичних служб освітньої галузі, студентів навчальних закладів, аспірантів, викладачів, педагогів-практиків, учнів загальноосвітніх навчальних закладів. Словник сприятиме забезпеченню методичного супроводу викладання предметів мистецького спрямування у вищих навчальних закладах, загальноосвітніх, професійно-технічних та позашкільних навчальних закладах системи освіти, а також оптимізації інтеграційних процесів освіти, культури,

менеджменту, маркетингу освітньої сфери та системи національного духовного виховання.

Висновки. Сьогодні фахівці художньої культури мають широкий спектр друкованої продукції, що створює можливість комплексно, системно і повно аналізувати процес розвитку галузі мистецької освіти, водночас формуючи майстерність кожного педагога. Опис даної друкованої продукції дає можливість відслідковувати рівень інформаційно-методичного забезпечення діяльності цієї категорії педагогів у цілому. Представлена інформація не претендує на вичерпність, але дозволить зорієнтуватись у наявній системі інформаційного забезпечення та допоможе визначити резерви вдосконалення та підвищення результативності діяльності фахівців художньої культури. Перспективи подальших досліджень полягають у моніторингу навчально-методичної та наукової літератури для створення комплексних помічників для фахівців художньої культури, що забезпечуватиме їх високу професійну майстерність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальова С. В. Художня культура у загальноосвітніх навчальних закладах : навч.-метод. посіб. / С. В. Ковальова, Н. М. Марченко, В. А. Ружицький / за заг. ред. С. В. Ковальової // Бібліотека вчителя. – Біла Церква, 2009. – 148 с.
2. Кондратова Л. Г. Художня культура. 10 клас : метод. посіб. / Л. Г. Кондратова. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 254 с.
3. Кондрацька Л. А. Художня епістемологія у вимірі педагогіки : навч.-метод. посіб. / Л. А. Кондрацька. – Тернопіль : Навчальна книга «Богдан», 2002. – 408 с.
4. Коновець С. В. Підготовка вчителя образотворчого мистецтва : метод. посіб. / С. В. Коновець. – Рівне : ТзОВ «Каліграф», 2002. – 74 с.
5. Масол Л. М. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посіб. для вчителів / Л. Масол, О. Гайдамака, Е. Белкіна, О. Калініченко, І. Руденко. – Х. : Веста : Ранок, 2006. – 256 с.
6. Масол Л. М. Підготовка вчителів до поліхудожнього виховання учнів (теоретичні підходи й експериментальний досвід) / Л. М. Масол // Мистецтво та освіта, 2009. – № 2. – С. 2–6.
7. Орлов В. Ф., Фурса О. О., Баніт О. В. Педагогічна майстерність викладача мистецьких дисциплін : навч.-метод. посіб. / В. Ф. Орлов, О. О. Фурса, О. В. Баніт. – К. : Едельвейс, 2012. – 272 с.
8. Шмагало Р. Т., Гнатишин І. Л. Словник педагогіки художньої культури та менеджменту мистецтва : терміни, поняття, дефініції : наук.-довід. вид. / Р. Т. Шмагало, І. Л. Гнатишин. – Львів : ЛНАМ, 2012. – 160 с.

Стаття надійшла до редакції 17 січня 2013 року